

държавна работа и малцина от тях продължават да свирят, за да си *поддържат зурните*. Най-репресивно въздействие, засягащо зурнаджийската музика, властта упражнява върху обредността и празничността на българи мюсюлмани. Забранявани са публичното празнуване на *сюнети*, традиционни сватби и *байрями* [Ш., с. 7-8; М.М., с. 41; С.М., с. 11; А.М., с. 41].

Зурните са забранени през дълъг период от време и в Разложко. Музиканти твърдят, че не са свирили 17-18 години на инструмента (през 70-те и 80-те години на XX век), защото отгоре казали, че зурната е турски инструмент. Забраната на зурната се свързва с *побългаряването, покръщаването на помаците*. Разказва се историята, че забраната в Разложко тръгнала от един *помак*, който се изказал на събрание, че като свири зурната си *спомнувал Баташкото клане*. Разказвачът се дистанцира иронично от героя на историята си, като подхвърля репликата дали този *помак* не е бил участник в *Баташкото клане*. По същия начин музикантите се дистанцират от директивите на властта и ги заобикалят, продължавайки да свирят на *помашки сватби*. Правят го с негласното съдействие на местни кметове, които неофициално им разрешават да свирят: “Свири, а ако ти каже някой нещо, кажи, че ме няма!”. Разложки зурнаджия споделя, че нареждането отгоре да няма зурни не е повлияло на него и музиката му: “Зурните няма! Добре, ама Манчо беше в Ансамбъла. И има документ, като зурнаджия всяка една граница да минава. Като чуеха зурните, плачеха хората!” За разлика от помашките села, зурнаджийската музика никога не е спирала да свири в Разлог [М.К., с. 24-25; К.Х., с. 42-43; Н.М. с. 34].

В Петричко зурнаджийската практика е най-слабо засегната от рестриктивни властови действия по време на *възродителния процес*. По спомени на информатори в самия Петрич свиренето на зурни на публични места е забранено само две години – 1987-1988, когато зурните са забранени “от Партията”. Само тогава е прекъсната дългогодишната традиция да се празнува в центъра на града Сурва със зурни. Според музикантите зурнаджийската музика е забранена между 1981-1986 година – тогава не са им разрешавали да свирят на публични места. При възможността да свирят единствено за себе си, у дома, много от тях са демотивирани и прекъсват свиренето: “Ние със свиренето малко прекратихме. Понеже ни казаха, че музиката със зурните е турска. При един звук само полицията конфискуваше инструментите, глоби плащаме. След това между нас си стана така, че почнахме да си свирим в къщи. Аз се отказах. И много други се отказаха” [В.Ж., с. 5; Д.К., 03/2001, с. 23; АИФ, I № 100, с. 41].

Политическата забрана на зурнаджийската музика днес е само спомен, но негативните ѝ последици се отразяват както върху зурнаджийската практика, така и върху обредно-празничните традиции на общностите в района. Много изтъкнати музиканти, които са “в силата си” по това време – изградили са име, имат голям репертоар, овладели са майсторството на свиренето, имат голяма аудитория и са скъпо платени – са принудени да спрат активното свирене, защото са морално и икономически демотивирани. Трудно е да се прецени какво е загубила от това местната зурнаджийска традиция. Не е трудно да се каже обаче, че след забраната на зурната има отлив от интереса към инструмента и от страна на публиката, и от страна на младите свирачи: “Днес в Гоце Делчев младежта вече не искат да свират на зурни. Защото тука ги бяха забранили. 15 години не са свирили със зурни. Тука наште почнаха се съвременна музика и зурните отпадат” [АИФ, I № 100, с. 44]. Забраната на зурните и на съпровожданата от тях етническа обредност и празничност е своеобразен хиатус в